

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse regulat u de 2 ori, si Fóiea una data pe septemana, ad. Mercurea si Sambet'a. — Pretiulu loru este pe 1 anu 10 f., pe diumatate anu 5 fr. austr. in lainscru monarhiei. Pentru tieri straine 15 f. pe unu anu séu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatória. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondenti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. aust. Taps'a se cere inainte.

Nr. 56.

Brasovu, 14. Iuliu 1861.

Anulu XXIV.

Alb'a inferiore.

In 26. Iuniu a. cur. éra s'a tienutu o conferintia preliminare in Aiudu. E curiosu de o parte si ecuivocu de alt'a parte convocatoriulu comitelui supremu la acésta conferintia privata, ca, pe candu comitele in convocatoriulu seu chiama intelligent'a comitatului la o conferintia preliminare pe 26. Iuniu, pe atunci totu acelu comite si totu in acelu convocatoriu dice, ca pe 27. Iuniu conchiamu adu nare a, fara a spune că: ce adunare? adunare de comitatu séu adunare de comitetu? De aci romanii au prevedutu si au presimtiti o apucatura de cele ce trage dupa sine neincoredere. Noi amu sciutu, ca adunare de comitatu séu adica congregatiune generale nu pote se fia, pentru ca neci convocatoriulu nu o spunea, neci in altu modu o asemenea adunare nu era convocata; dar' amu sciutu si aceea, ca adunare de comitetu inca nu pote se fia, pentru convocatoriulu prudentemente o tacea, ear' apoi noi cu totii o soieamua ca comitetu comitatense in comitatulu nostru nu esiste; séu de esiste, noi nu luu recunóscemu neci de legale neci de constitutionale, ci luu consideramua de o conglomeratura formata fara concursulu nostru, si intregita contra de voi'a nostra expresa in protestulu nostru din 26. Aprile a. c. Asia noi amu mersu la Aiudu la conferintia preliminare din 26. Iuniu, ér' la adunarea din 27. Iuniu n'amur luatu parte.

Conferintia preliminare din 26. Iuniu a fostu asemenea celei din 25. Aprile a. c. Aceiasi combatanti, aceleasi dispute, acelasi opinioni. Comitele deschidiendu conferintia, a spus'o espres, ca consultarile voru ave caracteru cu totulu privatu (legészen magány jelemü tanácskozma). — Ungurii acum că si in 25. Aprile s'a alipit de legile loru din 1848 si au fostu de opiniune a se restringi comitetulu loru din 1848 prin sene ipsosi; o spusera inse, ca acelu comitetu s'a si reintregit indata, dupa ce romanii in 26. Aprile se departasera din Aiudu; n'au spusu inse, ca cine sunt membrii acelui comitetu; acésta e secretulu dumnilor, si comitatulu n'are la ce se mestecá in misteriele Aiudului! —

Romanii din partea loru au arestatu nulitatea legilor din 1848; au adusu inainte intre ce impreguri de uelibertate si terorismu s'a formatu comitetulu ungurescu din 48, si ca romanii la formarea acelui n'au luatu parte; au demonstratu apoi necompetentia acelui comitetu de a se intregi pe sene — si s'a dechiaratu acum că si in 25. Aprile, ca comitetulu din 48 nu luu voru recunóisce niciodata de corpul legitimu si constitutionalu al comitatului, ci intregitu ori neintregitu luu dechiaru de nula si de necompetente a se consultá si a decide ceva in causele si in numele comitatului: asia ei, romanii au fostu de opiniune, că inainte de tóte se se tien o congregatiune generale, care se aléga membrii comitetului, si care comitetu apoi se aléga oficialii comitetului; de asta opiniune a fostu, potemu dice si majoritatea ungurilor. Minoritatea magiarilor inca n'a fostu in contra de a tienere o congregatiune generale; dă a legat'o de o conditiune pe catu de curioasa pe atatu de arogante: „Fogadják el a 48-ki törvényeket és az uniót, 's aztán nem bánujuk, legyen közgyűlés,” adeca: primiti romani legile din 48 si uniunes Transilvaniei cu Ungaria, si apoi fia congregatiune; séu că se o spunemu mai pe romanesce: „Mei romane! spendiurate mai anteiu de limba, vindeti tiéra, si apoi nu ne pasa, traiesce.” Ce vi se pare de o conditiune că asta? asia ca e forte liberale, si ultra constitutionale, ba e si umana si drépta!!! ea servesc de onore la ungurii liberali din seculu 19. — In catu pentru elementele din cari se fia compusa congregatiunea generale, romanii au fostu de parere, că la aceea se se convóce: toti nobilii atatu seculari catu si eclesiastici; apoi toti onoratorii si intelligentii atatu civili catu si besericesci; apoi toti cari platescu un censu de 3 fr. v. a.; si in urma representantii comunelor dela 50 sumuri unulu in modu progresiv. —

Discusiunile au cursu dela 9 óre diminuétia pana la 2 óre dupa amédia-di. In cursulu discusiunilor, nu cadea bine la magari, ca au-diau dela romanii adeveruri istorice si fapte necontestavere. Totu in decursulu acestor dispute, romanii au dechiaratu, ca in adunarea de mane nu voru luá parte, de óra ce ei nu sciu ca de ce natura va fi acea adunare.

Dupa 2 óre comitele a incheiétu conferintia privata cu acea rugare, că la 5 óre se se continue.

Multi dintre romani, si inca si mai multi dintre magari au fostu invitati la comitele pe prandiu. Prandiul a tienutu pana dupa 5 óre; asa comitele dise ca continuarea conferintiei preliminare de astadi se se amane pe diu'a urmatória; romanii se invoira, inse numai suptu expres'a conditiune, ca in diu'a urmatória nu va fi adunarea mentiunata in convocatoriu, ci numai si numai continuarea conferintiei preliminare de astadi.

Seracil de noi, cum ne insielaramu, séu cum ne insielara! Neamu insielatu; dar' ne-amu convinsu si mai tare, că se nu mai credemci nici la camésia.

In diu'a urmatória, 27. Iuniu, sal'a erá mai indesuita de unguri decat in diu'a precedente. Unulu dintre magari a propus că comitele se se chiame prin deputatiune la adunare; ér' unulu dintre romani a disu, că se nu se chiame, pentru ca acésta nu e adunare neci de comitatu neci de comitetu, ci numai continuarea conferintiei private de ieri. Aci scieamua acum numai de catu, cum stamu. Dupa comite nu s'a tramisu deputatiune, ci a venit uenitatu că si ieri; ocupandu'si scaunulu, dice: se continuamu conferintia preliminare de ieri. Asia au vorbitu apoi cei cari erau insinuati la vorba anca de ieri; ci la vorba se mai insinuara si astadi, si se mai insinu totu mereu; numerulu loru suise pana la 20; tempulu trecea; unii dintre unguri cari scieau de coup de théatre*) ce va se urmeze, erau impacienti, deci strigau, ca cei cari sunt insinuati la vorba, se abdica de dreptulu de vorbitu; unii erau aplecati a abdice, altii ba; confusiune mare; manevra erá croita de aristocratia, ceealalti magari nu scieau nimica prin ce metamorfosa are se tréca conferintia privata; in urma la rugarea comitelui au abdisu cu totii de a mai vorbi. Ungurii strigau acum: se enuncia comitele; ér' romanii diceau: nu are ce enunciá, ci numai se si spuna opiniunea, pentru enunciarea are locu in adunari, ér' nu in conferintie private. Momentulu teatral, pentru ca nu i potemu dice altmintrea, erá aci. Comitele vorbesce, si dice: din desbaterile si consultarile private de ieri si astadi, m'amur convinsu despre opiniunile intelligentiei si de o parte si de alta (adeca romani si unguri); prin convocatoriulu meu e chiamata pe astadi adunarea comitatului, asia io dechiaru adunarea comitetului de deschisa.

O confusiune chiaru intre unguri, o indignatiune in animele romnilor, o miscare sgomotosa si profunda a urmatu in tota sal'a; comitele erá peste mearu palidu, si manile lui tremurau; omulu se inadusia, pare ca unu aeru de pestilentia apucase intre patru pareti; erá de nesuferitu, cautá se esi. Amu mersu mai multi jamici in cas'a comitatului, si ne-amu desteptat in sal'a infernului! . . .

Romanii toti, cu metropolitulu si canoniculu P. in frunte, si chiaru si unii dintre magari au parasit ual'a; pe façı'a celorul alti unguri nu mai remase alta decat consternarea cea mai completa. Intre cei esiti din sala amu vediutu pe unu preotu de unguru cu ochii plini de lacrimi si dicundu: „ezt soha se gondoltam volna“ (asta nu asi si cugetat o data).

Romanii si astadi au fostu invitati la comitele pe prandiu, dar' nu au mersu nici unulu, afara de parintele Gusti din Alb'a-Julia si de unu betranu, care nu cauta la alta decat numai la binele stomachului, si se intorce dupa cum susla ventulu. Nu peste multu dupa esirea romnilor din sala, au esitu si ungurii toti; se si vediutu cum ambalau dupa romanii si cum i deprecau, si se rugau precum se roga ómenii pe cari i rode conscientia si vedu nedreptatea faptelor sale.

Romanii au formulat uenitatu unu protestu, l'au subscrisu cu totii si l'au datu la comitele supremu, si inca in acea di (27. Iun.) s'a dusu cu totii din Aiudu.

Asia conferintia diu 26. Iuniu a remasu fara resultatu că si cea din 25. Aprile.

Aristocrati'a magara a fortat lucrului chiaru si in contra fratilor sei de acelasiu sange; au formatu, vremu se dicemu, a reintregit unu comitetu despre care neci comitatulu nu scie nimica, neci nime nu scie, ca cine si cati sunt membrii acelui comitetu, ba neci chiaru membrii enaisi nu seiu, ca sunt membri ai acelui comitetu fortat dupa arbitriulu si capriciulu oatoruva tiranuti de aristocrati.

*) Iamu dice coup d'état, ma nu merita; anca mai bine i-amu dice coup de malheur.

Eu amu auditu ca si metropolitalu nostru ar' fi pusu de membru alu acelui comitetu; dar' eu nu credu ca metropolitul ar' sei ceva despre acésta. Vedi asia, si pana candu de noi fara noi!?

Bine se insemmamu, si amiute se ne sia, si posteritatiei inca se lasam in scrisu, ca ungurii din comitatulu Albei inferiore la a. 1861 in lun'a lui Aprile au reintregitul comitetulu revolutionariu din 1848, si intre membrii acestui comitetu au scrisu pe multi si dintre romani, dar' romanilor nu le-a datu de scire, si asia ei despre acésta nu sciu nemica; asia venitorimea, candu va ceti acelu catalogu, se scie, ca acela e plinu de mintiuni, ca nici unu romanu din cati sunt acote scrisi, n'a făstă si nu voru si nici odata membri ai acelui comitetu; — si deca ungurii acum si mai tardi se voru provocă la acelu catalogu, precum se provoca astazi, ca romanii inca ar' fi luatu parte la diet'a din 48, atunci se le spuneti, ea acela e catalogulu arbitriului si alu capriciului, e catalogulu mintiunilor, si se le mai spuneti ca noi cari fara voi si scirea nostra amu si poate scrisi in acelu catalogu, noi si cu noi potem dice toti romanii din acestu comitatul, amu protestat atatu in contra scrierii numelor nostre in acelu catalogu, catu si in contra acelei corporatiuni ce are cutediarea de a se numi comitetulu comitatului Albei inferiore, precum si in contra a töte lucrarile si consultarile si decisiunile lui ce lear' face in numele comitatului.

In urma se avemu grigia, ca imperatiua insielatiunilor se vede a se fi descensu pe pamantu suptu masca de constitutionalismu. Privegheti! privegheti! diu'a noptea privegheti!

Protestul va urmă in Fóie.

Congregatiunea generala a comitatului Hunidorei, tienuta in 8. Iuliu c. n. 1861 sub presidiul Ilust. Sale D. Franciscu barone de Nopcea comitele supremu, si totu in acésta di si desfintiata.

Ea decurse asia:

1. Comitele supremu invitatu de publiculu adunatu deschide congregatiunea cu o cuventare in limb'a romana si magiara, in care se deslucesce egalitatea legilor din 1848 si beneficiele loru. —

2. O mare parte din — nemesimea romana — corupta de catra magiari cu beutura si promisiuni absurde de privilegiuri eschisive, dupa o cuventare a unui magiaru bine tiesuta, facea sgomote mari aici si era neodichnita *).

3. Comitele supremu provoca congregatiunea la alegerea unui comitetu permanentu si propune, ca se se citesea lista membrilor acestui comitetu statatoriu din 400 individi, jumetate ni se parea, ca erau romani, jumetate magiari „hic labor, hoc opus.“ Nice astazi nu mieu venitu la cunoştinta, ca cine au inhamatu acesta comitetu.

D. Ioane Crainicu posesoru in Dobra prin o cuventare bine intocmita si disa la timpulu seu, roga pe D. comite s., ca se se declarde, pe ce legi ar' voi a constitui acestu comitetu? Cum si de ce au luatu parte unu numern asia de micu din elementulu romanu la constituirea acestui comitetu? Cum si de ce paraleledia pre romani cu unu numru egalu alu magiarilor, dupa ce cei d'antai sunt la 180 mii in acestu comitat, pe candu cei din urma abia su vr'o 4—5000? Generosulu barbatu Ioane Crainicu apropienduse de conclusulu vorbirei sale si vrendu a proiecta, su intreruptu de comitele s. cu urmatore declaratiune: cumca elu constitue comitetulu dupa legile din an. 1848 articululu 16 alu dietei din Posionu. Poporulu atunci striga „nu ne trebue.“ Ioane Crainicu isi continua vorbirea mai incolo, tatiu in inim'a legilor din 1848, si pretinde, ca se se respectedie posesiunea, care e in majoritate absoluta in manile romanilor, precum si majoritatea numerica, pretinde: a) limb'a romana de limb'a oficiosa in leuntru si in afara de susu pana josu (ungurii: „rosz“! romanii: bine!) b) numerulu membrilor la comitetulu constituendu se fia amesurat propotionei locuitorilor romanii in acestu comitat. Poporulu romanu striga: „se traiasca!“ — ungurii: „buitogat!“ — D. Ioane Crainicu se retraga si provoca pe romani aesi afara si a nu mai lua parte la astfelu de congregatiune. Altu romanu ince provoca poporulu se nu se retrage inca si se aiba pacientia pana la enunciarea comitelui s., se scie popornu romanu, ca intelligentia sa e dedita cu

*) Nu ne potem destulu mira, cum preotimeti si intelligentie romane nu ia potutu succede a lumina pe numitii boierasi, ca binele loru va vini de aci incolu singuru si mai dela intrunita tienere si lucrare cu poporulu si intelegerintia romana pentru eluptarea dreptului politico-nationalu. Nu'su societati de lectura pe acolo? Nu se facu intalniri occasionali, petreceri si alte conversari cu ei?? Eata ce face lipsa societatilor de lectura, ori a reuniunilor: pentru crescerea studiilor, nobilitarea crescerei vietilor, ori a crescerei de vermi do metata, reunioni agricole, societati cumpataate pentru sterpirea beutnrei spirituose. De ce nu imprecati si societati de acestea, cum facu si altii? —

Redactorulu.

astfelu de incriminari de töte dilele. Focu si schintei esiea din gura corifeilor magiari! Actie fiscală dupa aprobate din gura fiscalului! De unde apoi urmara cele mai cerbicose lupte din partea corifeilor magiari, romanii inse'ou indatinat a franchetta pretinsera, ca fiscalulu cu actia se siidia josu, si se o cera pe aceea asupra capului seu si a republicanilor (din 49) — Incriminarile asupra intelligentiei romane veniau ca pleav'a „reactionarius, buitogat“ etc. Inse töte acestea oratori romani le trantira in capulu loru. — Eroii dilei de astazi din partea romana au fostu: Reverentiele sale dela Hatieg G abriele Popu vicariu, si Ioane Ratio, Harsianu, Georgiu Filipu etc. Ungurii prosternati cu legile din 1848 cu totu astadata cadiura in genunchi. La nobilimea romana cea ce se dede de vendiare, ca o marfa, nu se mai vedea flacarandu cocardele tricolore magiare.

Comitele supremu in astfelu de confusione a magiarilor, cari acum nu se poteau reculege, enunciata earaslu provisoriu, si congregatiunea presinte o declaradie de desfintiata. „Quod erat demonstrandum!“ — (Va urmă.)

Беішь, кв фіна лії Іюні 1861.

(Capetu din Nr. tr.)

Deçi nz mai de kvtă afilarymătă mai týrzi, kъ amatală posstrę vîche-komite a socită la Beіshк aksipaniată de o depatyczne dlysrupinat' priп sypretymă komite a se словози дп esaminare ттврорд деладівпілорд штівавте ші провъзгте къ атестате, а кърорд квріпш 'ші ревбкъ дп теторія ттврорд пашелорд тврчешті. Сз декреты інкісідінєи апърд кіард din фасілnea шарторіорд, къ Ступа фіолгабірэвд фаче трбъ (Geschäfte) фортал къ потаріателе; дп спеди „risum teneatis amici“ F. F. впгзр — кшт а ттврордіт штівітка супретымă komite — се токміс пептруп зпш посту де потаріз дп 200 фр. вал. a., din каре съма прими D. Ступа 100 фр. вал. a. капъръ, поце дпсе къ алтама ла джбіате kъ маі твзт, къ капара i се ресітікъ лії F. F. сътврьгндзсе 30 фр. в. a. дбръ къ дренте de рекомпенсаціпе пептру къ іа гріжітъ ла cine. N. P. центр потаріатыл de Розоран іа датѣ лії Ступа 200 фр. вал. a., ачеста съмъ е тінімлă, кшт а ттврордіт лії F. F. ші н'a пегатъ пічі штівітка лії I. K. ші P. P. de ші пегъ штівітка депатъчкей, тетъндзсе de оолгасірѣ, кшт ттврордіт дпш ачев, Н. деде солгабірэвд 400 фр. в. a. пептру потаріатыл de Кевеніді, проктъ а ттврордіт ші штівітка депатъчкей, пре каре съма дпсе ia ресітікъ оолгасірэвд ое-ріндз потаріатыл лії K. P. се дпделече, къ н' пштам дп пштеле Domnul; жнпънл K. P. e зпектъ впш спре скопірл antropome, ліпгъ alte карактеристиче, челв dictinr, ажулъ а штівітка, къ шеэш ші Domnul odatt' треі лії дп втвра темпіді, ноі кредемъ kъ н' пептруп ар' фі фъкту квіва віне. — Маі чісті пе Dn. оолгасірѣ пептру потаріатыл de N. ші B. L., каре аре терітама, къ штівітка де пе вісілі рошъпі пордіз дп дпшо, пептруче фі съспендатъ de depatyczne, totvshі філгіе зпш астъзі. —

Се ретъчетъ плькоріоле аштеријте totvshі штівітка de пштадіоне din partea aчелора, кврора аре de ale фаче дрентате Domnul Ступа, се н' пштамітъ ші ачеле, пріп карі череа рошъпі дела depatyczne съ лі се тіжлоческъ рекъштігареа бойлорд (маі твзт пърекі) карі фіръ тъпаді дп тъєрістя лії Ступа, пе къндз дпкъ ера advokatъ „per legem, cape rape“, се пштам амінтимъ ші ачев, къ Ступа жнпънл аре de a adzche жнпекатъ дп вр'o 400 прочесе, дп карі a лікратъ елкъ ka advokatъ, totvshі віаете фіштій din Lazari dela каре лії doi boi пштанды къ 8 z 8 фіорині, каре къ ші ачев рескъл пріп зпекіле постре.

Ли kvtă a апробатъ се ё репробатъ depatyczne *) фасілnea шарторіорд н' штімъ; decnpre ачев дпсе съптомъ конвінція къ деладіоніле аштеријте дп контра Domnul Ступа съпт баоате пре съптомъ адевърд, пе паре рѣд къ зпш аша indibidz 'ші маі бате жокъ de дрентате, леце ші съперіоріате, філгіонъндз „quousque tandem“? дп офіциалъ пре каре въ ла терітатъ, фолосіп-дзсе de пштішца попоралы рошъпі, дп токта ка гречі din Фанаръ, din a кърорд віцъ стръмчітъ 'ші dedvche ші Domnul оріціпія, тъсвръндз въспареле — кшт зіче попоралъ, къ о ют-діме карактеристікъ пептру тоді фанаріюї.

Се азде къ пе овб тъпъ катъ дпш атестате, къ елкъ ар' фі посттітъ de помъні a маі ретъпі дп посттітъ de ачев, віне, віне Domnul, ма печі Крішнл н' поце се штірігъ пата фір'деле-дорд Dtaze.

Еакъ дптіпіївіе атъръшіпія постре, еакъ чіне грассе зпб оттімътъ констітутіоне асвпра цівралі ачествіа, каре пштепръ 18 потаріате сътешті къ къте 6—9 cate; deie червл, ka kvtă maі кв-

*) Care in prim'a emisiune se arata cu totu dispretnulu in contra probatelor abusuri Stupiane, declaranduse, ca Stupa nu mai poate fi jude constitutionalu. —

prindă ce debenimăcăzăbăreala deputaților constituțională, a cărui alegere se denindă dela voiea poporului și care amintirindă dreptatea său legea se fi căutatorul naționalitatei române în acordă cu cerințele timbrării.

În cîteva potrivită speră realoareea dopindă postre, și ce ascuțită sunt pețră noi ne reștează o epistolă privită doar sănătate, care cănoarează teritoriu împărătesc și comitatul apetorii dreptății și că contra ne stima tătărapă; éékă epistola: „... Úr! A' küldöttség*) jelentésének beadásá hallgatolag el-mellőztetni határozatott, azért: mivel a belényesi hazug profeták azzal ámitották volna a' főispánt, 's a' többieket, hogy ha Stupa kitalálta maradni, akkor veszélyeztetve lenne Papp Jánosnak a' követsége (azt, Papp János e frate de krachă și Stupa, și cselelă pîtr'znă băchină); 's hogy külömben is ezen panaszokra a' vidéket csak v. szolgabíró ur (roman) ingerelte volna . . . mert gyûlés Septemberig alig fog tartatni . . .“ O tempora! o mores! Aceasta e libertate, e conținutul unei Bixoră. —

Ce a fostă așzită, că sănătatea deputaților, ne mai boindă a şerbi că Stupa, sunt deținători a pecina, și năpădă a căstinei nu a provată aceasta.

Domeniile vîcă-comite I. A. e măkină, reprobândă așzităriile așteptăriile anticonstituționale. —

De năpădă fi Stupa solgăbirea în Beiuș, zică sănătatea deputaților, românii o'apă reacăla, ergo . . . Făcă chei plăce. „Păță căndă Dómine măpia Ta aozpă postre.“ *

Vienă, 17. Iuliu n. 1861.

Deputația nouă districtu romanescu alu Naseudului statutoria din Dn. prepozitul capitolari din Gherla — ca posesorul in acel district; cavaleru Bottu, jude circularu Maxim Lyca, medicu Stefan Popu și profesorul Basilu Nasu, să primita in audientia in 11. Iulie, in care prepozitul a multiamită in numele poporului districtualu atatu pentru denumirea capitaniului supremu, catu și pentru autonomia districtului și impreunarea fostilor granitieri intru acelu corpu moralu și in acea legatura fratiesca, in care au fostu aprépe la o sută de ani și toti la olalta cu impreunate poteri in calitate de granitieri au servit pentru statu și patria, și au facutu campaniele in contră împăratilor monarchiei și ai tronului, rogandu pe Maiestatea Sa, că se se indure și pe viitoru a sustină și apăra acesta autonomia in contra orii carui atacu, și in fine asecuranduo cumca statu poporulu din acel district, cătu și ceialalti frati romani sunt patrunsi de acea convinsare, cumca numai in alipirea catra inaltul regimură isi potu află desvoltarea să natională și fericirea, și inmanuandu-i adresa de multiamire in limbă romana, sau recomandatu inaltei gracie imperatelor. La care Maiestatea Sa Imperatulu s'au induratu a responde in modulu urmatoriu :

„Me bucuru, ca vedu înaintea Mea deputația districtului Nasudului, sum convinsu despre credința romanilor acelu district, și sperdii, cumca aceia, precum in trecutu și-au documentat credința să a catra tronulu Meu cu tota ocasiunea, asia acuma și pe viitoru o voru pastra-o. Ce se tiene de autonomia districtului, o voi apăra-o.“

Dupa această schimbădu cu fiacare vorbe, și intrebându-i despre nume și calitatea servitiului o au dimisă. Deputația după acea și a arătat a să multiamita și înaltimai Sale Archiducelui Rainier, cancelariului și ministrului de statu, cum și celorulalti ministri, la carii au urgitu totuodata și deciderea causei loru in privința funduriilor, padurilor și a regalelor, pentru care bravul deputatul Nasu din Decembrie an. tr. se află aici, dela carii primira asecurarea, că cauza e decisă și inca cea mai mare parte in favorea granitariilor, și propusa Maiestatei Sale spre inalta aprobare, pe lunga totă acestei deputații să a mai rogat de o audientă in 18. la Maiestate.

Spre a o rogă cu omagiala supunere, că se se indure catu mai in graba a deslegă această cauza spre indestulirea poporului.

TPANCIABANIA.

Turdă, 18 Iuliu n. (Extractu din scrisoarea unui preot.) — Stămu că frunză pe apa, său că acelu omu, a carui judecata nu se mai ia la pertractare. Sperantia, indoieala, neincredere, — lingusire, amerintiare, violenia și mai cate altele intimpina romanii la totu pașiu. Oare poteavomu noi scôte la cale numai cu energie a noastră morală? Oare poteavomu contă inca astădată pe credința și sinceritatea acelora, carii pana acum neinselarea totudeauna? Ce osebire este pentru noi între Vienă și Pestă? Ne amu datu socotela acurata despre acestă? Amu luat oare într-o mana legile din 1848 ale Ungariei și in altă diplomă dela 20. Octobre 1860 și patentă imperatresca

dela 26. Fauru 1861, pentru că se le combinamă atatu intre sine, catu și cu o constituție, precum este de exemplu a Belgiului său și numai a Sardiniei? Me temu că noi nu amu facutu asia ceva. —

Pana acum potem se scimu numai atata, că români nu su mulțumiți cu censulu de 8 fr. mon. c. și elu va fi nu numai pentru români, ci intocma și pentru ungurii și secuili emancipati forte apăsatioru și in gradul celu mai naltu nedreptățitoru. Trebuie se scimu, cumca sub acestu censu se intielege numai darea dirăptă, care se platescă pe casa și proprietate de pamentu, eara darea capului, crescaturele și totu felulu de aruncaturi nu se intielegă de locu.

Dupa unu extractu oficialu facutu din tabelele de contribuție dela a. 1848 se aflase, cumca din 156,726 mosioare său sesiuni urbane ar' fi dintre fostii iobagi tierani emancipati numai 5070 dicemu cinci mii și peste dieci alegatori, prin urmare cumca cu acel censu de 8 fr. m. conv. majoritatea la alegari ar' trebui se remana preste totă Transilvanie in manile nobililor, carii intru intielesulu legii electorale unguresci dela 1848, au dreptu de alegere că si mai nainte fara nici unu censu. Prin urmare se nu se insiile nimini: Censulu de 8 florini decretat prin legea dietei ardelenă din an. 1848 este numai la parere 8 fr., eara in adeveru este acum in dilele noastre 20 a 24 fr. pana la 50 fr., pentru locuitorii pe lungă darea pe mosii mai plateșcă: darea capului, aruncaturile, cum si o multime mare de dari care se numescu indirepte, asia incatu se pote intemplă, că cineva se plateșca numai 2 fr. pe mosia, ca numai pe atată are, din contra altă dari se i se suie la 50 fr. si totusi se nu pote fi alegatoru. Acestu censu de 8 fr. ar' pune pe Ardealul mai presus de totă tierile cele mai bogate ale imperatelisti, precum să mai disu si altadata in Gazeta Transilvaniei.

Vedi de aceea ne a sagetatu pe noi asia tare la inima candu em auditu de purtarea boierilor din districtul Fogarasului și de amestecă celoru din pregiurulu Devei, pentru că amu credutu pana acum, că deca dintre tieranii emancipati nu se voru potă adună alegatori de ajunsu, incă boierasii de națiunea și de regea română se tiene la sangele loru și se dea voturile totă la cate doi deputați romani barnici, pentru că se fia, cine se apere si drepturile romanilor transilvani, precum isi aflara romanii ungureni pe aparatori loru. —

Vediu ca preotii nostrii sunt pîrfti din 16te partile ca săr amestecă in trebi politice și ar' turbură odină poporului. Mintiuni, calumnii nerusinate sunt acestea. Macaru de săr amestecă unii preotii mai multu pentru că se nu lase pe poporul într-o nescintia atată de intunecosă; darea anume in tienuturile noastre cei mai multi preotii nu facu nimic in privința acăsta, ba unii se părtă cu atată nepasare, incatu ti săr parea ca n'ar fi din tiéra acăsta. Adeveratua ea sistematicea trecuta lea și amortită simtire, incatu pare ca nu sciu unde se află. Aceasta impregnare se adeveri mai virtosu in primavera trecuta cu ocazia unei visitatiuni canonice facute de protopopulu unitu alu Turdei prin protopopiatulu seu, carele pana la venirea Dsăi in acelui scaun fusese forte parasită si negrijită. Reverintăa S'a Dnulu protopopu Ilie Vlăsă tienă cateva cuventuri bisericesci, inse si cu privire la timpurile de față atată de grele; omenii ascultă, incatu ti se parea ca voru se sărbă cuvintele acelu protopopu invetiatoru, carele fara a politisă catu mai puținu, ci tienenduse strinsu de cuvintele Evangeliei, sciă se insuflă credința, sperantia si mangaiere acestui poporu, carele de altumintrea nu a uitat nimic din florile anului 1848. —

— Amu citită si carteia Dului canonici si Dr. de teologia Ioanu Vancea dela Orășia mare titulată:

„Dialogu despre constitutiunea bisericei și despre singură 1861.“ (118 pagine). — Se spună dreptu, ca pana a nu citi acea carticica, nu aveașă ideea chiara despre cuventul ultramontanismu, pe care'l totu cîștigă prin jurnale. Adica ultramontanu nu este totu ună cu catolicu; adica ultramontanu, adica inchinătoru de papa insémna, că papă este inusit Christosu pe pamentu, că episcopii și mitropolitii sunt numai capelanii papii, eara preotii, parochi sunt capelanii archiereilor, protopopii nîșce comisari ai loru, eara sinodele totă cu cele universale (ecumenice) impreuna inca stau sub papă, eara acestă sub nimini pe lume. Această este simburele cartii Domnului Dr. Vancea. Dara se o citeșă fia cine, se nu'mi credea numai mie, se vădă cum în aceeași autonomie eclesiastică e nulificata cu totulu, si se cunoște, cumca a scrie că Dn. Vancea

*) Cu acea ocasiune Dn. protopopu I. Vlăsă supuse la revisiune si descurcă societatile bisericesci in cele mai multe parohii, pe unde se aflau in mare nerundină, ordină tienerea de protocoale regulate in loculu foiloru si alu rebășielor, eara acum sta se introducă in totă parochiele cate o carte negră, in care se se trăca numele tuturor betivilor, desfranatilor, injuratorilor, certaretilor, preotii, mineni, barbatii, femeii, tineri, batrani, eara la cate o serbatoare se se citeșă numele loru in față bisericei. —

*) adeca: deputația, ce a incurat in contra lui St.

insémna a impinge pe romani, că voindu a scapá de absolutismulu si despotia ultramontana si de tóta tirani'a spirituala calugarésca, se cadia dreptu in calvinia séu si in ceva mai fatalu. Dieu pecatu de inventiatur'a Dului Vancea, déca a remasu si pana acum atat'a de militeralui si cù totulu servilu in cele bisericesci. Eata ce insémna a'si face studiele in seminarie straine!—

ТЕЛЕГРАМЪЛЪ ГАЗЕТЕЙ. Пе ота, 23. Івліш п. Ап шедина mezinálă de ierí ce чити рескріптулă дуперътескă дп диета Унгаріеї къ обсерваре de лініште. Рескріптулă е басатă педеплінă по санкціонея pragmatikă, по диплома din 20. Октомбрे ші дрептвріле фундаментале din Фебруаріз. Леціле din 48 състад, дпкътă прівескă еле да егала дупрентъцире чівіль, алфелік спре а се дпфінца впівnea реаль a Унгаріеї къ Австрія, каре се претende фърь ресервъ, ші пептрэ сігурпісіреа националітъцілоръ, еле сът фърь амъпаре а се модіфікъ. Уніонеа Apdealulă нă се реквіште, пептрэ къ ea се фъкă дп контра лібереи воінде а пашіпіе сасе ші рошапе. La сенатулă имперіалă съ се трътітъ кътă таі кврпндă дептаци!—

Din рескріптулă дуперътескă таі прімірътă ші үртъторъвлă естрактă: „Репортвлă Унгаріеї кътъ статулă дупрегрѣ de треи секле дпкоче е впівnea реаль, фаптікъ ші легаль дп пегбюле де ресбоіз, де фінанце ші дп челе естерне. La рестаторіреа констітутіонея кътъ съ се іеø прівінцъ да печесітатеа дупрегрѣвлă статă констітутіоналă. Автономія адіністръчіонея інтерне а Унгаріеї нă се перікмітъ пріп побеле леzi фундаментале, чі таі вжртоch се дуптъреште. Леціле din 1848, къ тóте къ дп парте сът ші аprobате, totvsh de алтъ парте нă потъ се афъ дуптрапе дп диплома інавграля, пептркъ еле отаd дп контразічере къ леціле фундаментале. Dieta се провокъ: ка се факъ ревісіонея ачесторъ леzi, се провокъ да трътітіреа дептацилоръ дп сенатулă имперіалă къ ачеса въгаре de сémt, къ дп декрету дпніе ла Септембре віnă дпніте пропагнеріле фінанциал; се провокъ таі дпколо спре а се дпцелене къ диета Кроаціеї decspre репортвлă ачестеа кътъ Унгарія ші се прелвкре о леzi пептрэ асігурареа літвейлоръ национале ші а десволтъреі тутъроръ локгітілоръ Унгаріеї nemariap; впівnea Apdealulă къ Унгарія е пептрэ аквіта пено-еівіль; репортере сербешті съ се реглэзъ пе темеівілă декретърілоръ конгресулові лоръ националă; репортере документелоръ de авдікаціоне але дуператвлă Ferdinandъ ремъне жосч, пептркъ дп еспресіонеа: „тутъроръ регателоръ дупрэзнате сът дп имперіалă австріакъ“, е кврпісъ ші Унгарія.

Дупрэзіреа диеті въгаре се фаче dependentъ dela таілум-міпеа deosебітілоръ националітъці — ші пъпъ къндă нă се ва респінде да дупрібареа трътітіреа дептацилоръ да сенатулă имперіалă, Mai. Ca нă се ва лъса дп десвате асніра дипломеі de дупкоропаре.

Пептрэ сербътіреа дупкоропареі се асігурэзъ ампесті.

Дп каса дептацилоръ дпніе чітіреа рескріптулă се декретъ тіпъріреа ші дупрідіреа лаі пе да дептаци ші цінереа впів копферіоне прівате, дп каре съ се дефігъ zisa сесіонея війтбріе. Дп каса de съсі се афла пъціні таінадае фадъ. — Авдікаціоне бар. Bai ші а гр. Сечен үртъ дп 18. Івліш пріп білетъ de тъпъ дуперътескъ, totdeodatъ фѣ denzmitъ ші гр. Форгач de капчеларів азлікъ алъ Унгаріеї, еаръ Анопі ші Маілатъ дпкъ се съсцинг дп посторі. „Коресп. конст.“ скріе, кътъ бар. Bai ші ал' прімітъ, еаръ нă шіаd datъ елъ dimicionea. — Контеле Моріцъ Естерхазі се denzmi de Maieстtate de миністръ дп локзлă ла Сечен; Естерхазі се афъ ка солъ дп Берлінъ.

Дп үрта ачесторъ стрътматърі се крде, къ чеі таі таілі коміці съпремі 'ші үртъ da dimicionea, ші атвпчі — пote — үртъ үрта коміці дуперътешті дп локзлă лоръ; — капчеларілă азлікъ бар. Кемені дпкъ авѣ дп 19. o конферіонъ дпнігъ къ Maieстtatea Ca, ші нă се штіе декъ 'ші ва таі цініе поствлă. —

„Коресп. Конст.“ таі репортézъ, кътъ дп Трансіланія ші Кроаціа се үртъ ескріе дп врео 8 зіле алецеріле да сенатулă имперіалă, ші фіндкъ дп Apdealъ нă се афъ dietъ, е лзкъ па-твралă, къ аічі се үртъ фаче алецеріле діренте.

„Sürgöny“ жэрпалă оічілъ din Песта таі репортézъ, къ D. Zsedényi дпкъ шіа dergi dimicionea din поствлă de консіліарів реціс ші референтъ да къпчелъріа de кртє ші терце да бывпдă сеё din Счиепкъ, ші къ Maieстtatea Ca n'a прімітъ елаборатвлă конферіоне de ісгітів алъ Унгаріеї.

Dimicionea lsi Zsedényi ші а б. Szögényi с'a ші прімітъ.

Жэрпале шагіаре дпніе зікъ, къ диета Унгаріеї нă ва тріміте дептаци да сенатулă имперіалă ші пріп үртаре се үртъ фаче алецеріле deadрептвлă пріп цінітірі. „M. S.“ се баіеръ, кътъ къпчелъріа Унгаріеї ал' ажансъ сът дпніе зікъ церманілоръ, фіндкъ аквіта се кончепч рескріптере рецесчі таі дуптъв дп літба церманъ, ші

de десвате таі дуптъв пемтї, кари de 300 de anі totă ватъмъ дрептвріле Унгаріеї ші дпніе зічеса пътма се трътітъ да къпчелъріе спре овсскріе, кътъ са фъкътъ ші актъ, ші апоі декъ къпчеларілă 'ші ретраце съвскріе, дпніатъ се densmesche алтвлă дп локъ, чеса че дегрндэзъ къпчелъріа унгаръ да о еспедітвръ а тіністірілві de статъ, дп вртъ еперézъ, къ диета нă ва овсскріе атътъ вътъмаре а дрептврілоръ фундаментале але таігірілоръ.

Din тóте сімтоме, че се даd пе фадъ, се веде, къ таігірії сътъ отържі а таі съсдине опъсъчізнес пасівъ сътъ орі че дупречіврі, къ тóте ачестеа eї нă таі спрэзъ, къ ворд скобе дела Австрія о Унгаріеї маре. O маре парте дінтре eї какътъ да алтъ евеніменте d. e. къ се dупрета варъші съпта аліандъ, къ прічіпії італіені врэш а ажата фінапделе австріаче къ врео кътева овте de міліоне, спрэндѣ редпчеперое унгі ресвоіз грандіосъ дп контра Итаіеї ші атвпчі totă ворд поте ші eї скоте чева la кале, алтвфелік нă ворд да ажаторів. —

„M. O.“ апоі імпітъ Кроаціеї, къ отържреа eї (къ нă вреа дектътъ впівне персыналь къ Унгарія се dуптврі координате) ал' требвітъ се інфліндеze евеніменте къ рескріптулă din үртъ, totvsh спрэзъ, къ скферіцеле котвне ворд дупръци ші таі таре пе падіоні, ші decspre ачеста adъче ші дпніе осетилъ, не „дептацил роmans“ din Песта, каре врвъ а da комісіоне пептрэ националітъції впі проектъ de леzi, дп каре се афъ формалате претеноізниe националітъцілоръ nemariap, „дпнъ azindă decspre авдікареа върбаділоръ de статъ mariap, нă о фъкъръ ачеста, вржндѣ а дпкъпівра ші въбра de dickopdi дп диетъ.“ — Ноi нă крдемѣ, къ претенсіоне дрепте арѣ adъче dickopdi, ші декъ е се adъкъ, атвпчі съ пе фіз тілъ ші de вчігъл крчea ші съ тъмж-стъ ші пе антикристъ? —

„Каса adpecei mariap“ ші а рескріптулă имперътескă требвіе се трагъ лааре амінте а фіекърві романъ, пептркъ, декъ рецеle арѣ прімі дпніе диплома са дпніграля леzi din 1848, атвпчса арѣ требві се жаре да дупкоропаре кътъ ле ва съсдине не ачелеа къ тóтъ пленітвдінеа потестатеі рецесчі; ші атвпчі ск-претаціа таінадае фадъ дебені таі таіндръ ші таі фртъбсъ de кътъ ал' фостъ пъпъ ла 1848. Maieстtatea Ca дпсъ, ка пърінте е-гадъ ал' тутъроръ националітъцілоръ ал' претінсъ дела диета таінадае пріп рескріптулă de актъ, ка totă че се афъ дп леzi din 1848 дпніпчіосъ ті прежздічіосъ егалітатеі de дрептврі а тутъроръ националітъцілоръ nemariap, — се се дупренте, ка ск-претаціа еlementulă mariap се пе фіз сілгъръ пріп леzi санкціонатъ, ласъ дпсъ din леzi din 1848 дп пътре totă че прівесье да егалітатеа de дрептврі, да десфіндареа прівілещіврілоръ ші а ю-бъціеї ші да форма adminістраціоне mariap, пріп үртаре рескріптулă дуперътескă прімесче леzi din 1848 пътма дп партеа лоръ чеа въпъ пептрэ totëe попоръле, ші претінде десфіндареа артіклілоръ че ватътъ прерогатівеле рецесчі p. e. потереа че се da палатілоръ дп леzi din 48, претінде дупретаре артіклілоръ челоръ евпрематісътіре ші недръптьцілоръ, прекът се ші десфіндареа дупретврілоръ пърцілоръ апексе, каре потъ продвчче еаръші впі ресбоіз чівілъ дупре националітъцілоръ. — Aша съ се фолосе-ськъ актъ апексації, ка се лі се пріміскъ протестеле, — ші се ре-тъпъ ла ватра фртъціскъ, кътъ ретасеръ бравіl Zapadeni, дове-диндѣ, къ ал' відъ, ка съ о жертфескъ пепгрэ пешірбата ап-раре а дрептврілоръ сале, ёръ пъка съ іеø de бапі въпі totëe тра-селе ші дпніселе че ле скферіръ ші Kiorvsl, Шолпоклă, Крас-на, фъръ ка се се фі лзкътъ дп контра апексъръ арбітрапе. —

Din афаръ се івесье файма, къ аліандца пордікъ ар фі дп-кейтъ. Дупречеа рецеle Провіеї се аштепта дп лагърълă дела Шалопсъ, зіnde се аівъ дуптвріле къ Наполеонъ, каре е съпътосъ шіші рекіамъ таінадае. Дп Neapole се дупръштіаръ рескъл-торіл ші Italia апекъ пътре ne zi че терце.

Брашовъ, 25. Івліш. Дп зіле таікътъ аввръшъ пеште таіпестъші дупрікошате, върсірі de пібіе естраордінаре дупре таіпесте ші фылцере кътіріе таіре, ші дерпъптьцілоръ, апекъ eшіndă din албіа лоръ, шътвраръ таі таілте подбрі ші дупретврілоръ кот-мілікілоръ, ба дпніе кътъ лі съ спіле ші віеø de бтені къзгъръ прадъ таіпетелоръ ші фылцерілоръ de есетплъ дп Zerpneшt врео таіл зігані дп кортъ фръ ловіді de таіспетъ ші рътасеръ торці.

Дела Фъгърашъ пі се дупрітъшеште къ дп 18. дп кон-грегаціоне комітетвлă се алецеръ оічіалії требвіпчоші, de віче-къпітанъ D. Ioane Пышкарів кончіпістъ да капчеларіа азлікъ; комітетвлă стете пекітібатъ не декретъріле сале de таі дпнітіе, ші таінадае еаръші таітісеръ протествлă, димпредъ къ протоко-лілоръ ла гъбернъ ші се үртъ дупкорда, ка се къштіце челъ пзініп впі таціотратъ таінадае пептрэ Фъгърашъ, фіндкъ къ літба ро-манъ нă врвъ а лза оічіе de комітатъ. —